

351.75 (497.1)

(084.5) 3

ЯРКА ЗАКОНА СВ.

*“мачоных судском и ад-
министративном практике”*

117

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ И ПОРЕТКА У ДРЖАВИ

ЗБИРКА ЗАКОНА
протумачених судском и административном праксом
117. СВ.
Издаје Др. ГОЈКО НИКЕТИЋ

СВ. 117.

~~Уводен је нови инвестар бр.~~ 1821

1 јануара 1942 год.

Београд.

ЗАКОН о заштити јавне безбедности и поретка у држави

ЧЕТВРТО ИЗДАЊЕ

~~Министарства Правде
Бр. 1045~~

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1, КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 1.

1932

Др. 363#2

ЗАКОН

о заштити јавне безбедности и поретка у држави
од 6. јануара, 1929. год. — са изменама и до-
пунама од 1. марта, 1929. год. и 13. септембра
1931. год.

Чл. 1. — Као злочинство у смислу қаз-
неног закона сматраће се и ова дела:

1) писање, издавање, штампање, расту-
рање: књига, новина, плаката или објава, ко-
јима се иде на то, да се ко подстрекне на
насиље према државним властима, и у опште
да се угрози јавни мир или доведе у опасност
јавни поредак. Ово важи и за сваку писмену
или усмену пропаганду или убеђивање других
да треба променити политички или социјални
поредак у држави злочином, насиљем или ма-
којом врстом тероризма;

2) организовање, потпомагање или поста-
јање чланом каквог удружења које би имало
за сврху пропаганду комунизма, анархизма,
тероризма или удружења за илегално при-
грабљивање власти као и у опште оно што
се садржи у предњој тачци;

3) издавање под закуп или ма у којем виду уступање зграда или просторија за скупљање лица, којима би био циљ припрема или рад за остварење чега од онога, што је изложено у горњим двема тачкама, ако је онај који је зграду или просторију уступио, знао на шта ће се он зупотребити;

4) организовање, здружавање или пропаганда, којима се иде на то, да се проузрокује војна побуна, метеж, непослушност или незадовољство код војника или да се грађани или војници не одазивају својим војним дужностима или да се омета, отежава или ограничи производња, поправка или пренос војног материјала или снабдевање војске за њене потребе, као и уопште свака пропаганда против установе војске, као и свака припрема, покушај или извршење у циљу да се поруше или пониште објекти, који служе јавном саобраћају, јавним инсталацијама и потребама;

5) стављање у везу са каквом личношћу или каквим друштвом у иностранству у циљу добијања какве помоћи отуда ради припреме за револуцију или насиљну промену садашњег политичког стања у земљи или другог чега у предњим тачкама предвиђенога, као и свако помагање кога иностранога лица или друштва од стране некога са територије наше Краљевине кад то лице или друштво ради против уређења, поретка или јавног мира наше државе;

6) производња или прикупљање оружја, оруђа, справа или експлозива ради којег од напред поменутих циљева, као и свако прикривање тих предмета;

7) припрема, покушај или извршење убиства ма кога органа власти.

Овај законски пропис одговара чл. 1. Закона од 2. августа, 1921. год.

Дела из чл. 1 увек су злочини, те према томе увек повлаче притвор.

Кривични законик од 27. јануара, 1929. год.:
§ 98. — Ко оснује какво удружење ради убеђивања или потстrekавања других да се насиљним путем униште поредак у држави или основи сваког државног поретка, као и ко знајући циљ таквог удружења, домаћег или иностраног приступи истом као члан или га ма чиме потпомогне или прими од њега какву помоћ, казниће се робијом до десет година или строгим затвором и губитком часних права.

§ 115. — Ко у Краљевини Југославији или ван њених граница јавно речима, списима, сликом или чим другим потстrekава на насиљни преврат или иначе на насиљни поремећај државног поретка или унутрашње сигурности Краљевине или појединих њених области или ко на исти начин прети применом таквог насиља или ко јавно хвали такав преврат да би тиме другог на извршење потстrekao, казниће се робијом до пет година... —

Чл. 1. Зак. о заштити јавне безбедности и поретка у држави има се разумети тако, да све оне инкриминисане радње побројане у тачкама 1. до 7., не чине једно кривично дело, већ свака сачињава засебно кривично дело. Да је то тако види се из тога, што законодавац у ставу

првом чл. 1. овога законскога прописа изриком каже: „као злочинство у смислу казненог закона сматраће се и ова дела” — што значи да их има више и по томе у тачкама од 1. до 7. изложена су та дела, те се јасно види, да је у свакој тачци овог законског прописа, под сваким од бројева од 1. до 7., предвиђено самостално кривично дело, а не само једно једино дело. За тим је у првом ставу чл. 2. истог закона казано: „ко учини ма које од кривичних дела изложених у чл. 1. овог закона, казниће се”, — из чега се јасно види да овај чл. 1. садржи више самосталних дела, т. ј. да свака од оних инкриминисаних радња побројаних у седам тачака овог законског прописа, сачињава засебно кривично дело и да се према томе за свако од њих има понаособ и одмеравати одговарајућа казна. — Нач. о. о. с. 16. децембра, 1925. год., Бр. 11289.

Чињеница што је убијени био сеоски кмет, дакле, орган власти, није довољна да би се то дело могло подвести под специјални пропис тач. 7. чл. 1. Зак. о заштити државе. Чак обрнуто, то својство убијенога са свим је ирелевантна ствар и без значаја по квалификацију дела у смислу подвођења истога под пропис тач. 7. чл. 1. Закона о заштити државе. Јер, да би постојало дело из тога законског прописа, поред захтева да убијени буде орган власти, потребно је, да је то убиство дошло као последица оног недопуштеног односа између извршиоца дела, као грађанина и убијеног, као представника власти у земљи, — последица која би манифестовала противдржавно расположење извршиоца дела противу саме власти као такве, у коме је случају сама

личност повређенога представника власти сасвим индиферентна. Услов је dakле, за извршење овога дела, сам мотив извршиоца, мотив који је опасан по јавни поредак у држави и којим је законодавац баш био и инспирисан, стварајући закон о заштити државе. — А кад је мотив извршења дела освета, према убијеноме као према приватноме лицу, онда је то дело из § 154. Казн. зак., а не дело из тач. 7. чл. 1. Зак. о заштити државе. — О. о. 13. јануара, 1925. год., Бр. 210.

Кад оптужени признаје да је био комуниста, исповедао комунистичка начела и припадао комунистичкој организацији као њен активни члан, и кад је утврђено да су списи, које су полицијски органи нашли у његовом стану у полуизгорелом стању, били у његовом притеежању и да их је он у пећ бацио, — и када се из садржине тех списа види да су њоме (том садржином) испуњени сви услови потребни за постојање дела из тач. 4. чл. 1. Зак. о заштити државе, — онда, без обзира што оскудева моменат распостирања, — у таквим поступцима оптуженог с обзиром на чл. 19. Зак. о заштити државе, пошто је дело из чл. 1. Зак. о заштити државе злочин, стоји покушај дотичног дела. — О. о. 6. априла 1926. год., Бр. 3037. — О. о. с. 4. септембра, 1926. год., Бр. 7212.

Тенденција Закона о заштити државе је та, да се заштити како држава као целина, тако и њени органи за вршење јавне службе. Ово се јасно види из тач. 7. чл. 1. Зак. о заштити државе, која угрожава све радње уперене према ма ком органу државне власти а према начелној Одлуци Опште Седнице Касац. Суда од 15. децембра

1925. год., свака тачка из чл. 1. овога Закона сачињава засебно кривично дело у смислу Кривичног Закона, према чему се има узети да се свака тачка засебно има тумачити и њен смисао има изводити из ње саме. Сви државни органи када као такви делују, репрезентују државу, и ова је хтела да их специјалним законом заштити, јер се кажњиве радње уперене противу њених органа када званично делују разликују од кажњивих радњи које су управљене противу обичних личности због њихових односа у приватном животу, пошто су оне прве непосредна опасност баш за државу као јавно-правну личност. Ако један орган државне власти вршећи своју дужност савесно, буде нападнут или убијен због његових званичних радњи које су у складу са законом или за које закон императивно налаже да се ураде, — онда се ово због своје специјалне карактеристике не би могло подвести под опште одредбе Кривичног Закона јер извршилац овога дела напао је преко органа и државу због тога, што га је овластила да тако ради или што му наређује да нешто учини. Другим речима његова се савест буни противу таквога рада државе преко својих органа, не зато што тај рад није законит него зато што тај рад њему не годи, и тој својом мржњи даје одушке тиме што убија или допринесе да се убије тај орган власти. Сада ако би се овакви слушајеви подводили под општи Кривични законник, а само они слушајеви где је мотив за извршење кривичног дела тај, да се хоће противу закона да поремети јавни поредак у држави и грози опстанку државе, ако би се подвели под Закон о заштити јавне безбедности и поретка у држави онда би из оваквих примена закона изишла та аномалија, да се

држава овим специјалним законом штити тек у последњем моменту а да живот својих органа при вршењу службе своди на степен обичног грађанина. Циљ пак оваквог напада на државне органе јесте у првом реду освета, што су као органи државни урадили нешто, што се њима не допада, а друго и главно, да такве радње ти органи у будуће не смеју вршити, па и ако су законите и слажу се са јавним поретком, — сада, крајња је последица тога, да други орган, видећи се недовољно заштићен, чуваће се од таквих радњи, што иде само на штету државе и њеног ауторитета и опасно је по њу и њен јавни поредак. — Према свему излази, да је овакав напад на органе јавне власти, напад у малој мери и на саму државу, која је хтела себе да заштити специјалним законом, не мислећи на разлику оваквих кривичних дела према њиховој величини по последицама већ је хтела да заштити како себе као целину тако и своје органе, када буду делали у њено име, па је то и урадила у тач. 7. чл. 1. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави. Па кад је убијени убијен као орган државне власти при вршењу своје службе, и мотив за ово убиство је прво освета због ранијег званичног акта тога органа а друго што се тиме дало држави на знање да ће у будуће тако пролазити сви органи државне власти који сличне акте буду предузимали а држава вршење својих функција преко својих органа треба да нарочито заштити пошто као суверена у границама своје територије не дозвољава убијање њених органа у циљу мењања ма и најмањих њених законитих и целисходних аката, па је зато и донела одредбе у Закону о заштити државе, које су одредбе у овом случају повре-

ђене. — О. о. с. 28. октобра, 1926. год., Бр. 9119.

Чл. 2. — Ко учини ма које од кривичних дела изложених у чл. 1. овога Закона, казниће се смрћу или робијом до десет година. Предмети кривичних дела конфисковаће се.

Они који знају, да се припремају злочини, изложени у чл. 1. па о томе на време не известе државну власт, казниће се робијом до десет година.

У циљу бржег и лакшег утврђивања кривице допуштено је надлежним властима да врше претрес и ноћу.

Овај законски пропис одговара чл. 2. Закона од 2. августа, 1921. год.

И ако је чл. 13. Закона којим је уведен Кривични законик у живот, Закон о заштити јавне безбедности и поретка у држави задржан без измена на снази, спорно је, да ли казна из друге алинеје, до десет година, није вечита робија.

Чл. 3. — Ко писањем, штампањем, издавањем или растурањем књига, новина, плацата, објава или слика, или на ма који други начин врши пропаганду или иде за тим да створи убеђење или расположење код других, да се неки део Краљевине Југославије издвоји из целине или као самостална држава, или да се споји са којом страном државом, или да се промени данашње државно уређење, или да се промени политички или социјални

поредак у Држави, казниће се робијом до пет година, у колико такво дело не потпада под т. 1. чл. 1. овог Закона.

Измене и допуне од 1 марта, 1929. — I год.

Закон од 1 марта, 1929. — I год. о изменама и допунама у Закону о заштити јавне безбедности и поретка у држави од 6. јануара, 1929. — I год.: Чл. IV. За поступак у кривичним делима из новог чл. 3. надлежан је државни суд за заштиту државе, а за дела из нових чланова 4, 5. и 6. надлежни су редовни судови.

Кривични законик од 27. јануара, 1929. год.: § 95. — Ко јавно или растурањем написа, слика или објава наводи или потстrekава на извршење којега од дела из §§ 91.—94. или ко прихвати такав позив, ако нису наступиле какве последице, казниће се робијом или заточењем до десет година. —

Чл. 4. — Ко писањем, штампањем, растурањем написа, слика или објава, или иначе износи или проноси лажна тврђења у намери да изложи порузи или презрењу државне установе, законе, уредбе или наредбе власти, или ко на поменути начин нешто износи или проноси, у намери да узрокује нерасположење против државних установа, закона, уредбе или наредбе власти или против политичког или социјалног поретка у земљи казниће се затвором до две године и новчано до 20.000.— динара.

Измене и допуне од 1. марта, 1929. — I год.

Закон од 1. марта, 1929. — I год., о изменама и допунама у Закону о заштити јавне безбедности и поретка у држави од 6. јануара, 1929. — I год.: Чл. IV. За поступак о кривичним делима из новог чл. 3. надлежан је државни суд за заштиту државе, а за дела из нових чланова 4., 5. и 6. надлежни су редовни судови.

Кривични законик од 27. јануара, 1929. год.: § 101. — Ко знајући јавно износи или проноси лажна тврђења, у намери да изложи порузи или презрењу државне установе, законе уредбе или наредбе власти, казниће се затвором до две године или новчано до двадесет хиљада динара. § 130. — Ко јавно позива на отпор или непослушност према власти државној или самоуправној или ком државном службенику у вршењу званичне дужности, казниће се затвором до годину дана. — Ко власти или државне службенике у вршењу званичне дужности излаже порузи или презрењу, казниће се затвором до шест месеци или новчано до 5.000.— динара.

Чл. 5. — Ко штампом или на ма који други начин дражи на раздор међу племенима или друштвеним редовима, или ко на исти начин изазива расположење за племенску раздвојеност или племенски раздор, казниће се затвором до једне године и новчано до 10.000.— динара.

Измене и допуне од 1. марта, 1929. — I год.

Закон од 1. марта, 1929. — I год., о изменама и допунама у Закону о заштити јавне безбедности и поретка у држави од 6. јануара, 1929. — I год.: Чл. IV. За поступак о кривичним делима из новог чл. 3. надлежан је државни суд за заштиту државе, а за дела из нових чланова 4., 5. и 6. надлежни су редовни судови.

Чл. 6. — Ко на начин поменути у члану 5. врши пропаганду или ствара расположење да се државне или самоуправне власти ометају у вршењу свога задатка или у опште у свом дељању, казниће се затвором до шест месеци и новчано до 6.000.— динара.

Измене и допуне од 1. марта, 1929. — I год.

Закон од 1. марта, 1929. — I год., о изменама и допунама у Закону о заштити јавне безбедности и поретка у држави од 6. јануара, 1929. — I год.: Чл. IV. За поступак о кривичним делима из новог чл. 3. надлежан је државни суд за заштиту државе, а за дела из нових чланова 4., 5. и 6. надлежни су редовни судови.

Чл. 7. — Како она удружења и партије са циљем предвиђеним у чл. 1. овога Закона, тако исто забрањују се и растурају сва удружења и политичке странке, које врше пропаганду или убеђивање других да треба променити постојећи поредак у држави.

Исто тако забрањују се и растурају све политичке странке које носе обележје верско или племенско или регионално.

Организовање, помагање или постајање чланова овакве организације, у колико не потпада под удар чл. 2. овога Закона, казниће се затвором до 1 године и глобом до 10.000 динара.

Измене и допуне од 18. септембра, 1930. год.

Чл. 8. — Оснивање нових и опстојање постојећих политичких друштава, који имају други циљ него она из чл. 1. и 7. овога Закона, везано је за нарочиту дозволу управне власти (Бана) оне бановине где друштво има главно седиште.

Ако у року од месец дана ова дозвола не буде испослована сматра се да оснивање друштва није дозвољено.

Ко постане или остане чланом оваквог друштва или овакве политичке странке, или их буде помогао, или ко штампом или иначе нешто учини чиме показује непризнавање наредба власти изданих по одељку првом овога члана, казниће се затвором до шест месеци и новчано до 6.000.— динара.

Да ли је друштво политичко оцењује Бан оне бановине, у којој друштво има главно седиште.

Измене и допуне од 1. марта, 1929. — I год.

Закон о удружењима, зборовима и договорима од 18. септембра, 1930. год.:

§ 12. — (1) Оснивање политичких удружења (политичких друштава, политичких састанака), која не могу имати верски, племенски или регионални

карактер, нити задатак који би био противан народном јединству, целини државе или државном поретку, везано је за нарочиту дозволу Министра унутрашњих послова, који решава и о томе, да ли се неко удружење има сматрати политичким.

(2) За политичка удружења која нису политичке странке, дозвола за оснивање важи уједно као дозвола за постојање и рад удружења.

По § 42 Закона о удружењима, зборовима и договорима укинуте су све одредбе Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави, у колико су противне одредбама Закона о удружењима, зборовима и договорима.

Према томе је јасно да одредба алинеје 3 чл. 8. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави није укинута, и ако су остале одредбе тога законскога прописа, укинуте одредбама § 12 и §§ 13—16 Закона о удружењима, зборовима и договорима.

Чл. 9. — Забрањује се одржавање зборова под ведрим небом или у затвореном простору, као и самих састанака без претходне дозволе надлежне управно-полициске власти.

Пријаву за збор односно састанак треба учинити најкасније три дана раније. У пријави треба означити и дневни ред збора односно састанка.

Ко противно ради казниће се затвором до 3 месеца и глобом до 5.000 динара.

На сваки збор и састанак изаслаће надлежна управно-полициска власт једног свог чиновника као комесара, који ће имати дужност,

да збор распусти за случај ма какве повреде закона или наређења.

Исто тако треба у истом року испословати предходну дозволу полициске власти за све манифестације и опходе.

Ко противно ради, као и онај ко не послуша заповест власти о растурању ових скупштина, састанака, манифестација и опхода казниће се, у колико у том делу не буде друге кривице из овога Закона или Кривичног закона, затвором до 6 месеци.

По § 42 Закона о удружењима, зборовима и договорима укинуте су све одредбе Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави, у колико су противне одредбама Закона о удружењима, зборовима и договорима.

Закон о удружењима, зборовима и договорима од 18. септембра, 1930. год.:

§ 25. — (1) Општа управна власт првога степена може забранити збор односно договор, ако налази да је противан закону, опасан за јавни поредак, јавно здравље или битне државне интересе.

(2) Забрана се има саопштити сазивачима најдаље на 24 часа пре времена за које је збор односно договор сазван. Ако се у том року забрана не достави сазивачима, збор односно договор се може одржати.

§ 26. — За зборове под ведрим небом и њихове поворке потребна је нарочита дозвола опште управне власти првога степена, која се издаје у истом року који је предвиђен у прет-

ходном параграфу. Ако се у том року не изда, сматра се да дозвола није дата.

Према овоме изгледа, да би по § 42 Закона о удружењима, зборовима и договорима чл. 9. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави био укинут. — Међутим како су казне из § 36 Закона о удружењима, зборовима и договорима и алијеје 2 и 6 чл. 9. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави осетно различите, а и надлежност за извиђање и суђење различита, — то би питање остало отворено и спорно.

Чл. 10. — Државна политичка власт тражиће од најближег Команданта војску ради одржавања јавне безбедности, кад год се покаже, да у којем конкретном тежем случају нису за то довољни њени органи личне и имовне безбедности.

Ближе одредбе о начину употребе војске прописаће Министарски Савет.

Овај законски пропис одговара чл. 3. Закона од 2. августа, 1921. год.

Чл. 11. — Кад се у какву општину или срез пошаље војска услед угрожене безбедности онда ће становништво те општине, односно среза, бити дужно, да из својих средстава, свака кућа према своме имовном стању, храни и снабдева војску. Приирање потребних намирница врши под руковођењем и надзором државне управно-полициске власти првог степена, општинска власт и у укупном износу

уређно и на време предаје војној власти. И други трошкови, које би држава учинила услед ове употребе војске, падају на становништво, но, ако се ред убрзо поврати, може се становништво ослободити плаћања накнаде тих трошкова и да они падају на терет државне касе, као и да се становништву врати оно, што је за војску дало.

Овај законски пропис одговара чл. 4. Закона од 2. августа, 1921. год.

Чл. 12. — Лица, која у скитњи, пијанчењу или блудничењу проводе време а не могу доказати да се на поштен начин издржавају, казниће се због тога затвором до 3 месеца, а осим тога као лица морално посрнула и склона вршењу кривичних дела, могу бити упућена и после издржане казне у завод за принудни рад.

Малолетна лица, ако неби била осуђена на казну, упућиваће се у завод за васпитање, у којем тако лице може остати највише 5 година ако није навршило 16 година живота, иначе до пунолетства.

Министар Правде овлашћује се да донесе Уредбу о поступању за случајеве упућивања оваквих лица у заводе за принудан рад или у завод за васпитање и морално поправљање малолетника.

Лица која ремете ред и мир могу се одлуком првостепене управно-полициске власти, поред казне затвора пртерати у које друго место, из кога се не смју вратити без одобрења надлежног Бана, односно Управника града Београда.

Овај законски пропис одговара чл. 6. Закона од 2. августа, 1921. год. — Четврта и пета алинеја су нове.

Кривични законик од 27. јануара, 1929. год.: § 158. — Ко из одвратности према послу у скитњи, блудничењу, просјачењу или у професионалној коцки проводи време, казниће се затвором до годину дана (§ 52).

Уредба о убрзању рада: Чл. 4. Скитнице о којима говори § 342. тач. 1. и 2. Казн. Зак. ако су већ једном кажњени за ово дело, казниће се у поновном случају затвором до 30 дана или новчано до 300 дин., прогонством у место рођења, и полицијским надзором, ако су страни поданици, могу бити пртерани из земље; а на прогонство из места рођења скитница може бити осуђен само пресудом првостепеног суда по тужби полицијске власти. Пресуда је ова извршна.

Уредба Министра Правде од 26. јуна, 1923. год. Бр. 34745 о поступању за случајеве упућења лица у Заводе за принудан рад: На основу члана 6. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави од 2. августа 1921. године, Бр. 170. А. „Службених Новина“ одређујем следеће: § 1. На територији Краљевине Југославије осниваће се посебним решењем Министарства Правде заводи за принудан рад, засебно за мушкарце а засебно за женска лица, ти заводи могу бити самостални, а могу се ослањати и на постојеће заводе за извршења казни и лишења слободе. У таквим случајевима постојаће једна управа над обадва завода са потребним особама.

љем, но просторије завода за принудан рад мозрају бити одвојене од зграда, у којима се извршује казна лишења слободе, тако да осуђеници ни код посла ни иначе не могу доћи у дотицај са лицима, која су упућена на принудан рад. — § 2. У заводе за принудан рад упућује се она лица, о којима је надлежан суд, на основу чл. 6. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави или других законских прописа поред пресуде о главној казни изрекао и то, да она могу после издржане казне бити упућена у завод за принудан рад. Суд ће, пре него што донесе пресуду, по потреби саслушати мишљење полицијске власти, органа Министарства за Социјалну Политику као и представнике хуманих друштава, која се старају о напуштеним и запуштеним лицима. — § 3. Одлуке о томе, да ли ће се такво лице, о коме је суд изрекао могућност упућења у завод за принудан рад, у истини упутити у такав завод — доноси: 1) Министарство Правде (Одјељење за Казнене Заводе) по пресудама изреченим од стране судова на територији Апелационих Судова у Београду и Скопљу и Великог Суда у Подгорици; 2) Виши државни тужилац по пресудама изреченим од стране судова на територији осталих Апелационих Судова на којима се протеже и надлежност дотичног вишег државног тужиоца. — § 4. Суд, који је судио у првој инстанцији, одмах пошто пресуда постане извршном, предложиће извршну пресуду и остала акта кривице Министарства Правде (§ 3. тач. 1.) односно надлежном вишем државном тужиоцу (§ 3. тач. 2.) на одлуку. Казненим списима суд ће нарочито приложити казнени лист или уверење општинске власти из кога ће се видети, да ли је упућено лице било раније суд-

ски кажњавано, ради којих кривичних дела и на које казне, — затим уверење судског или другог званичног лекара о здравственом стању дотичног лица и о његовој способности за принудан рад. — § 5. Министарство Правде односно виши државни тужилац допуниће, ако устреба, предложене списе и издаће одлуку о упућивању лица у завод за принудан рад најдаље за 14 дана како је примио односно надопунио акта. Министарство Правде односно виши државни тужилац доставиће оверени препис сваке своје одлуке Министарству Правде и одредиће, да се она одмах изврши. Министарство Правде може на неодређено време зауставити извршење одлуке виших државних тужиоца, било што нема места за смештај лица у који завод за принудан рад, било из других важних разлога. Сви списи који се односе на упућивање лица у завод за принудан рад, имају се решити најбрже и настојати да до оног часа, док осуђено лице издржава казну лишења слободе, буде решено и питање о његовом упућивању у завод за принудан рад. Не стигне ли решење до тога часа може се осуђено лице, по издржаној казни, задржати још најдуже 30 дана у притвору код суда или полицијске власти, где је издржало досуђену казну. Време овог притвора рачуна се у рок прописан у § 8. овог Закона. — § 6. Кад буде изречена одлука да се које лице има упутити у завод за принудан рад, суд ће директно или преко полицијске власти упутити то лице у завод по пописима, који вреде за спровођење осуђеника. Превозни трошкови падају на терет суда, односно полицијске власти, која шаље лице у завод за принудан рад. Суд ће уједно управи завода за принудан рад послати акт из кога ће

се видети: име и презиме лица, упућеног у завод за принудан рад, његово родно место (општина срез, област) година и по могућности дан и месец рођења, завичајна општина, последње боравиште, вероисповест, обитељско стање, звање, писменост, имовинске прилике, раније казне, дан и број пресуде, на основу које је одређено упућивање лица у завод за принудан рад уз ознаку кривичног дела и §§ Казненог закона, по којима је лице осуђено, висина до суђене казне, почетак и свршетак исте, дан и број одлуке Министарства правде или вишег државног тужиоца којом је одређено упућивање дотичног лица у завод за принудан рад; коначна одлука о утеривости трошкова казненог поступка и извршења казне. — § 7. У завод за принудан рад не смеју се упућивати, ни примити, ни у њима задржавати лица: 1) која јесу или постану неспособна и за лакши рад; 2) која болују на заразној болести, док не оздраве; 3) душевно болесна; 4) женска, која су у другом стању или доје; 5) која још нису навршила 16. година живота. О томе, да ли ће се које лице отпустити из завода из разлога под 1.—4. наведених, одлучиће Министарство Правде односно виши државни тужилац на основу предлога управе завода за принудан рад. — § 8. У заводу за принудан рад редовно ће остати лице, које је по овој Уредби тамо упућено први пут, три године; које је по истој Уредби упућено по други пут, четири године, а које је тамо више него двапут — пет година. Ако се пре тога рока покаже да се је лице поправило, може Министарство Правде односно виши државни тужилац, на основу мотивисаног предлога завода пре означеног рока условно пусти-

ти поједино лице из завода за принудан рад. О стављању лица на услован отпуст управа завода известиће суд који је изрекао последњи пут пресуду о могућности упућења тог лица у завод за принудан рад; надлежну општину и ону власт која води казнени регистар о дотичном лицу. Буде ли се установило, да условно отпуштене лице опет нагиње неуредном животу ради кога је и раније осуђено било, може Министарство Правде односно виши државни тужилац условно отпуштене лице опет вратити у завод за принудан рад, где ће се задржати до краја прекинутог рока, одређеног у чл. 1. овог §-а. За ово поновно упућивање није потребна нова судска пресуда. — § 9. Ради условног отпушта (§ 8) мора управа завода за принудни рад по свршетку сваке поле године стављати предлоге Министарству Правде односно надлежном вишем државном тужиоцу о лицима, која управа сматра да су се трајно поправила. Предлогу ће приложити извод из регистра дисциплинских казни изречених против дотичног лицез које се предлаже за условни отпуст. Управа ће стављати ове предлоге или по званичној дужности или по молби лица, које се налази у заводу за принудан рад. Овакову молбу може дотично лице предати управи завода усмено на записник, пошто је у заводу провело половину рока предвиђеног у чл. 1. §-а 8. ове Уредбе. Предлоге по званичној дужности може управа стављати и раније. Једне и друге предлоге стављаће управа завода у исто време. — § 10. Врховни надзор над заводима за принудан рад води Министар Правде сам или по својим органима. Ради евидентије о броју лица упућених у заводе за принудан рад,

управа завода слаће Министарству Правде директно сваког месеца статистичке исказе, из којих ће се видети број лица у заводу на почетку месеца, прираст и опад у току месеца и стање последњег дана у месецу. — § 11. Лица, упућена у заводе на принудан рад, издржавају се из државних средстава на рачун Министарства Правде. Накнада трошкова исхране може се тражити од оних лица, која су на то осуђена или иначе обвезана по законским прописима. Висину тих трошкова одређује Министарство Правде по прописима, који вреде за накнаду трошкова код осуђеника у казненим заводима. У те трошкове спадају издатци за исхрану, одело, обућу, рубље, постељу, огрев, осветлење и лечење. Утеривање трошкова вршиће се по прописима казненог поступка. — § 12. Дисциплинску власт над лицима, упућеним у завод за принудан рад, врши управа завода по Правилу о домаћем реду, у којима су садржане и дисциплинске казне и прописи о реду у заводу. — § 13. Ова Уредба ступа на снагу када буде објављена у „Службеним Новинама.“ Може се применити и да она лица, о којима је суд изрекао већ раније, да могу бити упућена у завод за принудан рад, па ово није извршено ради тога, што такав завод још није постојао. — § 14. Министар Правде придржава право да аутентично тумачи ову Уредбу да је мења и надпуњује по посебним расписима.

Распис Министра Правде од 26. јуна 1923. год., Бр. 34744. о оснивању завода за принудан рад у Бегуњама (Словенија): На основу чл. 6. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави од 2. августа 1921., Бр. 170.

А. „Службених Новина“ и §-а 1. Уредбе од 26. јуна 1923. год. Бр. 34745. о поступању за случајеве упућења лица у заводе за принудан рад наређујем следеће: 1) Оснива се завод за принудан рад у Бегуњама у засебним одељенијима крај женског казненог завода у Бегуњама. — 2) Управу овога завода за принудан рад водиће управа женског казненог завода. — 3) У завод за принудан рад у Бегуњама упућиваће се женска лица, која су по надлежним судовима суђена по чл. б. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави или по другим законским прописима и о којима је по Уредби од 26. јула 1923. год., Бр. 34745. Министарство Правде односно виши државни тужилац донео одлуку, да се имаду упутити у завод за принудан рад. — 4) Док не буде друкчије наређено, упућиваће се у завод за принудан рад у Бегуње женска лица са територије целе Краљевине Југославије. — 5) Женска лица која болују на акутном сифилису, не могу се слати у завод за принудан рад у Бегуње. — 6) Лица, која су упућена у завод за принудан рад у Бегуње, спроводиће се до Љубљане, где ће се предати надлежној полицијској власти, која ће их спроводити у Бегуње. — 7) Издају се засебна правила о домаћем раду у заводу за принудан рад у Бегуњама.

Распис Министра Унутрашњих Дела од 31. јануара 1922. год., Ј. Б. Бр. 35523.: Скитништво и неред су највеће опасности за јавну безбедност и поредак. Од скитње до злочина нема ни један корак и скитнице дају највише злочинаца. Отуда се сама појава скитништва и не-

рдништва гони и кажњава. Дознаје се, да много циганске фамилије и сада тумарају из једног места у друго, па кад их која полицијска власт ухвати у тумарању у своме домашају, и стане упућивати да се на извесном месту утврде оне наводе да су се већ на другом месту настаниле употребљавајући то само за изговор како би избегле коначно настањење, а овамо у самој ствари продужавају свој дојакошњи скитнички живот. Исто тако, већи део ових Цигана продужују скитнички живот са објавама, које од појединих полицијских власти добијају, под видом, да иду у ово или у оно место да раде, а на против ово не чине јер никде и никакав посао не предузимају, већ се од места до места скитају, прошињи, превари и крађи одају, што је све на досаду и штету јавне безбедности а опет властима на терету, да их у њиховим неделима хвата. Приликом последњих честих пожара шуме неке полицијске власти су утврдиле, да су ове паљевине произвели скитнички Цигани, који су се по шумама настанили, сатирајући и иначе ове немилице и противно закону. Да се ово спречи више пута до сада издавани су разни расписи полицијских властима и том приликом препоручиване су им разне мере, по којима би се једанпут за свагда стало на пут сваком даљем тумарању скитачких Цигана. Па и преко тога, опет се догађа, да по где које циганске фамилије и сада у скитњи и беспослици живот проводе, остављајући места у којима су ради сталног живовања настанини и угрожавају на тај начин личну и имовну безбедности места куда пролазе. У вези до сада раније издаваних наређења о Циганима, а по водом учесалих представки и жалби због њихо-

вог тумарања, као и разних рђавих последица, које отуда произлазе за јавну безбедност, указујем на потребу, да се једном учини крај досадањем скитању Цигана, које се вршило на првом месту због недовољног надзора од стране дотичних власти над Циганима и што се са њима није поступало онако, како је то наређивано. С тога наређујем: 1. И Цигани, као и сви остали грађани морају бити настанини на једном одређеном месту и бити грађани једне општине; — 2. Онима, који до сада нису припадали ни једној општини, надлежне окружне власти одредиће место за стално становљење при чему ће водити рачуна, у границама могућности о израженим жељама дотичних Цигана; — 3. Циганима, који пођу из места одређеног им становљања месне општинске власти издаваће објаве за путовање, у којима ће се означити: име и презиме дотичних лица, за свако по наособ, године старости, лични опис и особени знаци; куда, у које место на које време и ради чега иду; — 4. Да дотичне општинске власти, које нађу у својој средини непознате Цигане у тумарању без занимања, без оваквих објава, одмах ове спроведе својој надзорној полицијској власти, које ће са њима поступати даље по овоме наређењу и другим законским прописима; — 5. Скитништво Цигана код нас се до сад кажњавало по § 342. Казненог Закона; али због опасности коју скитништво собом доноси у новодонетом Закону о заштити јавне безбедности и поретка у држави, у чл. 6-ом, предвиђена је за то казна до три месеца затвора и упућивање у заводе за принудан рад, у којима могу остати ради поправке и привикавања на рад. Исто тако, за ове случајеве предвиђена је казна и у чл. 4-ом У-

редбе о убрзању рада код судских и истедних власти. Ове две законске одредбе, од сада увек примењивати према Циганима скитачима; — 6. Да власти нипошто не допуштају, да Цигани скитају ма то било и у самој оној општини где су настањени; — 7. Да општинске власти воде рачуна у опште о даљем кретању тих настањених Цигана; — 8. Врло су чести случајеви, да се код Цигана, који путују са уредним објавама, налазе крадени коњи, стока са лажним сточним уверењима, а то нарочито на панађурима, као и да општинске власти воде доста лабаву контролу над сточним пасошима и уверењима Цигана. На ово треба обратити нарочиту пажњу, да власти, које издају објаве Циганима ради одласка на панађуре у намери и ради продаје коња и стоке, да се свагда уверавају о томе: има ли дотично лице за сваког коња или говече уредно сточно уверење, онда у објави треба означити и то: колико и какве стоке води ради продаје то лице, и да на том има уредно сточно уверење, а општинске власти пак, да увек тачно прегледају и контролишу објаве и сточна уверења Цигана, када дођу у њихову општину на панађур или иначе ради продаје стоке, па тако се уверавају о исправности тих исправа; — 9. Цигане, који дођу са стране и који нису у нашем Краљевству настањени, одмах преко границе проторати. Поступити по прописима чл. 4. Уредбе о убрзању рада код судских и истедних власти.

Тачком 1. § 342. Каз. Зак. предвиђа се као иступна кривица случајна скитња, као резултат неупућености, а без икакве моралне посрунулости а тачком 2-ом истог §-а предвиђени су као крив-

ци „оне скитнице и бескућници који без уредног каквог занимања и начина живљења у банчењу живот проводећи разне полицијске неуредности (ексцесе) као што је опијање, свађање, посвајање, бијење, крађа и уопште оно чине, што јавни мир и поредак квари.“ По § 342. а. Казн. Зак. казне се иступно она лица, која „без занимања остану а у беспослици живот проводе, ако не могу доказати, да имају откуда на поштен начин живети, а не нађу себи занимања до времена до којег им полицијска власт одреди, и по издржаној казни имају радити онде, где им полицијска власт посла нађе, ако га опет сами не нађу.“ — У чл. 6. Уредбе о убрзању судскога рада предвиђа се пооштрење иступне казне на случај поврата кривице из тачке 1. и 2. § 342. тач. 6. § 362. Казн. Законика. — Међутим, по чл. 6. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави казне се до три месеца затвора лица „која у скитњи, пијанчењу или блудничењу проводе време, а не могу доказати да се на поштен начин издржавају, а осим тога, као лица морално посрунула и склона вршењу кривичних дела, могу бити упућена и после издржане казне у завод за принудан рад.“ — Из овога се види да је законодавац овим чл. 6. (сада чл. 12.) обухватио случајеве из тач. 2. § 342 и § 342. а. Каз. Зак., те се има узети да је на место тих законских прописа ступио овај члан 6. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави, чија примена има трајати, док потребе за то буде; као и да су досадање иступне кривице из тач. 2. § 342. и § 342. а. претворене у преступне, па следствено да је и надлежност полицијских власти

за те кривице престала и прешла на судске власти као надлежне за извиђање и суђење преступа у опште, све док би Закон о заштити јавне безбедности и поретка у држави био у примени. — Са ових разлога, а односно тач. 2. § 342. Каз. Зак. престала је да важи и одредба чл. 4. Уредбе о убрзању рада, као одредба ранијег постанка од Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави. — Према томе чл. 6. (сада чл. 12.) Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави ступио је на место тач. 2. § 342. и § 342. а. Каз. Зак. као и одредбе чл. 4. Уредбе о убрзању рада код судских и истедних власти, у колико се односи на тач. 2. § 342. и према томе престало је кажњавање од стране полицијских власти скитница и беспосличара предвиђених у тач. 2. § 342. и § 342. а. Каз. Зак. за време док Закон о заштити јавне безбедности и поретка у држави буде важио. — Нач. о. о. с. 27. јуна, 1922. год., Бр. 4783.

По чл. 6. (сада чл. 12.) Зак. о заштити јавне безбедности и поретка у држави, упућивање, у какав завод за васпитање и поправку врши се само на случај да малолетник не буде из буди којег разлога осуђен на какву казну, — али кад је на казну осуђен, онда томе упућивању нема места. — О. о. 21. августа 1922. год., Бр. 6217.

Чл. 13. — Ко распракавајуће материје или справе или оруђа потребна за њихово спровођање гради или другога упућује како да их начини, набави, чува или другоме продаје, ма

да зна или мора држати, да су све оне одређене, да се употребе за извршење каквог злочинства поред оних побројаних у чл. 2., овога Закона, казниће се робијом до 5 година.

Овај законски пропис одговара чл. 7. Закона од 2. августа, 1921. год.

Чл. 14. — Ко овлашћен да држи распракавајуће материје па овима рукује противно постојећим правилима и наредбама надлежних власти и с тиме проузрокује какву штету или опасност по имовину, живот или здравље других казниће се затвором до 6 месеци.

Овај законски пропис одговара чл. 8. Закона од 2. августа, 1921. год.

Кривични законик од 27. јануара, 1929. год., са изменама и допунама од 9. октобра, 1931. год.:

§ 191. — Ко каквом распракавајућом материјом проузрокује опасност за живот кога лица или опасност у већем обиму за туђу имовину, казниће се робијом до десет година.

Ако је учинилац тиме проузроковао опасност за живот више људи, казниће се робијом најмање три године.

Ако је услед тога какво лице живот изгубило или тешко повређено (§§ 178. и 179.), а учинилац је то могао да предвиди казниће се робијом најмање пет година, а ако је више лица живот изгубило или тешко повређено (§§ 178. и 179.), а учинилац је то могао да предвиди, казниће се смрћу или вечитом робијом или робијом најмање десет година.

§ 192. — Ко каквом распракавајућом материјом из нехата проузрокује опасност за живот кога лица или опасност у већем обиму за туђу имовину казниће се затвором најмање месец дана.

Ако је учинилац тиме довео у опасност живот више лица казниће се строгим затвором.

Ако је услед тога какво лице живот изгубило или тешко повређено (§§ 178. и 179.) казниће се учинилац строгим затвором најмање годину дана, а ако је више лица живот изгубило или тешко повређено (§§ 178. и 179.) казниће се учинилац строгим затвором најмање две године.

§ 193. — Ко распракавајуће материје или справе или оруђе потребно за њихово спровођање прави или даје упуства како оне да се направе, набавља, чува или коме другом предаје, и ако зна и мора држати да су оне одређене да се употребе ради извршења каквог злочинства, казниће се робијом до пет година или строгим затвором најмање три месеца.

Чл. 15. — Ко се огреши о постојеће законске прописе и наредбe о производњи, увозу и продaji барута, динамита, ватреног оружја и других распракавајућих материјала, казниће се новчано од 10.000 до 100.000.— динара према величини кривице и свом имовном стању.

Овај законски пропис одговара чл. 9. Закона од 2. августа, 1921. год.

Види Закон од 21. септембра, 1929. — I год., Ат. Бр. 13800., о производњи, увозу, извозу и продaji барута, експлозива и осталих распракавајућих смеса, муниције и оружја, — и Правилник Бр. 3102. од 12. марта, 1930. год., за његово извршење.

Чл. 16. — Без дозволе државне управно-полициске власти првог степена несме нико ни носити ни држати никаква оружја.

Министарство Унутрашњих Дела израдиће Правилник по којем ће поступати полициске власти при давању дозволе за ношење оружја и примени казне за случај неовлашћеног ношења и држања оружја.

Види Закон о држању и ношењу оружја од 14. јуна, 1928. год., — са изменама и допунама од 15. фебруара, 1929. — I год., — и Уредбу за његово извршење Ј. Б. Бр. 10015. од 1. јуна, 1928. год., са изменама и допунама од 15. фебруара, 1929. — I год.

Чл. 17. — Државни чиновници и службеници, радници војне администрације, службеници самоуправних тела, који појединачно, у већем броју или укупно престану вршити своју службу у циљу штрајка казниће се затвором од 6 месци до 3 године, а подстрекачи и колобође и новчано до 10.000 динара, у колико ова дела неби подпадала под удар којег од других чланова овога Закона.

Истом казном казниће се и она лица, која саботажом или пасивном резистенцијом

ометају правилан ток поверене им службе или рада.

Министар Унутрашњих Дела ће у споразуму са Министром Војске и Морнарице израдити Уредбу о позивању ових чиновника односно службеника на војну вежбу у оваквим случајевима.

Овај законски пропис одговара чл. 10. Закона од 2. августа, 1921. год.

Чл. 18. — Лица, која покушавају спречити друга лица да не раде казниће се истом казном као у чл. 13. овога Закона, ако њихова радња не пређе у какво теже кривично дело.

Истом казниће се оваква лица, ако се на позив власти одмах не разиђу с места, где су се недопуштено скупила.

Овај законски пропис одговара чл. 11. Закона од 2. августа, 1921. год.

Чл. 19. — Ко на јавним изборовима, у отвореним или затвореним просторијама или иначе ма где, носи или износи ма какве знаке, заставе или натписе, као знак позивања или подстрекавања, да се створи јавно мишљење да постојећи правни поредак треба заменити другим казниће се казном предвиђеном у чл. 13. овога Закона.

Овај законски пропис одговара чл. 16. Закона од 2. августа, 1921. год.

Чл. 20. — Само учествовање при манифестијама из предњега члана против организоване државне власти, казниће се затвором до године дана и новчано до 3.000 динара.

Овај законски пропис одговара чл. 13. Закона од 2. августа, 1921. год.

Чл. 21. — Кад оптужени буде позват ради саслушања па се крије, побегне или га у опште нема у месту пребивања за 3 дана од судског позива и то се констатује званичним извештајем надлежне власти суд неће у будуће позивати таквог оптуженог преко Службених Новина, нити му преко њих вршити икаква саопштења, већ ће се све судске одлуке које му се имају предати прилепити на дом његовог последњег становаша или пословног бављења, као и на судску таблу и оне ће се сматрати за пуноважне у погледу рачунања рокова.

Овај законски пропис одговара чл. 16. Закона од 2. августа, 1921. год.

Чл. 22. — И за кривице из овог Закона учињене путем штампе примениће се прописи овога Закона.

Чл. 23. — За сва кривична дела по овоме Закону судиће државни судови по слободном судијском уверењу и судиће **их** као хитне предмете пре свију других кривичних дела.

Општи део Казненог Закона за Краљевину Србију (§§ 1. до 81. закључно) примењиваће се у свему на сва кривична дела по овом Закону. Ну, изузетно од § 58. Казненог законика за Краљевину Србију, кривац ће се моћи осудити на смрт за злочин учињен по овом кону ако је у времену учињеног дела имао пуних осамнаест година живота.

Овај законски пропис одговара чл. 19. Закона од 2. августа, 1921. год.

Види Закон о државном суду за заштиту Државе од 24. октобра, 1930. год., — и Закон о накнади штете држави због дела велезидаје и о забрани над имовином лица окривљених због таквих дела од 14. септембра, 1929. год.

Чл. 24. — Све овом Закону противне одредбе из општег кривичног законика и других казнених закона као и закона о штампи, закона о удружењима и зборовима, закона о ношењу и држању оружја и свих других закона престају важити ступањем на снагу овога закона.

Овај законски пропис одговара чл. 20. Закона од 2. августа, 1921. год.

По чл. 6. Закона од 16. фебруара, 1929. год., којим се стављају на снагу и уводе у живот Кривични Законик, Законик о судском кривичном поступку и Закон о извршивању казни лишења слободе, општи део (§§ 1—90.) Кривичног законика, изузетно од прописа његовог

§ 13., вреди и за Закон о заштити јавне безбедности и поретка у држави, у колико се овим нарочито што друкчије не наређује.

Чл. 25. — Овај Закон ступа у живот и добија обавезну снагу кад се обнародује у Службеним Новинама.

Закон од 6. јануара, 1929. год., обнародован је у Бр. 6. Службених новина од 6 јануара, 1929. год.

Измене и допуне од 1. марта, 1929. год., обнародоване су у Бр. 54.—ХХII. од 6. марта, 1929. год.

Измене и допуне од 13. септембра, 1930. год. (чланом 40. Закона о удружењима, зборовима и договорима), обнародоване су у Бр. 217. Службених новина од 19. септембра, 1930. године.

Луб.Др. 36382